

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Національна академія наук України
Південний науковий центр НАН і МОН України
Інститут української археографії та джерелознавства
ім. М.С. Грушевського НАН України
Державний архів Миколаївської області
ДУ «Національний науковий центр радіаційної медицини НАМН України»
Донецький національний медичний університет
Technical University of Moldova (Moldova)
Jan Dlugosz University in Czestochowa (Poland)
Adam Mickiewicz University (Poland)
Leipzig University of Applied Sciences (Germany)
Rzeszow University of Technology (Poland)
Ca` Foscari University (Italy)

**ОЛЬВІЙСЬКИЙ ФОРУМ – 2024:
стратегії країн Причорноморського регіону
в геополітичному просторі**

XXI Міжнародна наукова конференція

ТЕЗИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОГО
ВИХОВАННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ**

20–23 червня 2024 р., м. Миколаїв, Україна

Миколаїв – 2024

Ольвійський форум – 2024 : стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. Актуальні проблеми фізичного виховання на сучасному етапі : XXI Міжнар. наук. конф. 20–23 черв. 2024 р., м. Миколаїв : тези / М-во освіти і науки України ; ЧНУ ім. Петра Могили ; Нац. акад. наук України ; Півд. наук. центр НАН і МОН України ; Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України ; Держ. архів Миколаївської обл. ; ДУ «Нац. наук. центр радіаційної медицини НАМН України» ; Донецький нац. медичний ун-т ; Technical University of Moldova (Moldova) ; Jan Dlugosz University in Czestochowa (Poland) ; Adam Mickiewicz University (Poland) ; Leipzig University of Applied Sciences (Germany) ; Rzeszow University of Technology (Poland) ; Ca` Foscari University (Italy). – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2024. – 80 с.

Збірник містить тези доповідей учасників XVII Міжнародної науково-практичної конференції «Ольвійського форуму-2024 : стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі. «Актуальні проблеми фізичного виховання на сучасному етапі»».

10. Мінц М. О. Адаптація студентів першого курсу до занять веслуванням в системі занять фізичного виховання // Мінц М. О., Головаченко І. В. // Научные труды SWorld – Выпуск 3 (44). Том 4. – Иваново: Научный мир. 2016 – С. 86-92.

11. Мінц М. О. Ціннісні орієнтації у фізичному вихованні і спорті у студентів вищих навчальних закладів // Мінц М. О. Дзюбан О. В., Ісаєнко М. В. // Научные труды SWorld – Выпуск 45. Том 5. – Иваново: Научный мир. 2016 – С. 51-56.

УДК 796-027.564

Петренко О. В.,
старший викладач кафедри
олімпійського та професійного спорту,
Абрамов К. В.,
доцент кафедри медико-біологічних основ
спорту та фізкультурно-спортивної реабілітації,
ЧНУ імені Петра Могили, м Миколаїв, Україна

СПІЛЬНІ ТА ВІДМІННІ ЧИННИКИ В СИСТЕМАХ ПІДГОТОВКИ У ПРОФЕСІЙНОМУ ТА ОЛІМПІЙСЬКОМУ СПОРТІ

Спорт як соціальний інститут виконує ряд ключових функцій. По-перше, він служить механізмом вивільнення та вираження накопиченої негативної енергії та напруженості в суспільстві через спортивні змагання. По-друге, спортсмени виступають як ролеві моделі для молоді, надаючи приклади для виховання та розвитку. Нарешті, спорт виконує ритуальні та церемоніальні функції, сприяючи утриманню суспільних цінностей та норм поведінки.

Однак сучасний професійний спорт стикається з важливою проблемою участі великих політиків та бізнесменів у його керівництві. Вони використовують професійний спорт та відомих спортсменів для політичних цілей, тоді як вплив державних структур на нього послаблюється. Це часто призводить до криміналізації професійного спорту та формування союзів між великим капіталом і державними структурами як фінансової основи професійних спортивних клубів.

У сучасному світі професійний спорт став найпоширенішою та інституціоналізованою формою спортивної практики. Він визначає наше сприйняття сучасної спортивної культури та є важливим елементом нашої соціокультурної реальності. Паралельно він відобра-

жає складну систему практик, що переплітаються між собою, та є символом нашої ідентичності та способу самовираження.

Саме через спорт найбільш яскраво проявляються цінності, які є ключовими для нашого сучасного суспільства. Рівність у шансах на успіх, прагнення досягнення великих результатів, амбіція бути кращим і перемагати не лише інших, але й себе – все це вкорінено в суті професійного спорту.

Проте, на жаль, разом зі своєю популярністю, професійний спорт стає предметом комерції, театралізації та політизації. Комерційні інтереси, шоу-бізнес та політичні впливи можуть відволікати від спортивних цінностей та змішуватися з ними, що впливає на саму суть спорту. Що в свою чергу висуває вимоги до змісту спортивної підготовки [1].

Мета. Систематизація та порівняння спільних та відмінних чинників, які впливають на процес підготовки спортсменів у професійному та олімпійському спорті, розкрити особливості кожної системи та їх впливу на досягнення спортивних результатів.

У професійних лігах передбачений щільний графік проведення змагань. І майже кожні змагання мають значний вплив на результат. Основна мета у професійному спорті в досягненні максимальних прибутків у сфері надання спортивних послуг населенню. У переважній більшості видів професійного спорту потрібно з року в рік протягом 7-9-ти місяців безперервно брати участь у напружених змаганнях. Саме змагальна діяльність є своєрідним «продуктом», який виробляє професійний спорт. Від кількості і якості цього «продукту» і будуть врешті-решт залежати прибутки всіх людей, що задіяні у професійному спорті. Тому фахівці ведуть невпинний пошук оптимальної кількості змагань в тому чи іншому виді спорту, та оптимальної кількості стартів для конкретного спортсмена. Наприклад, в NBA та NHL тривалий час команди, незалежно від їх кількості в лігах проводять по 82 гри за сезон в межах регулярних чемпіонатів ліг [2].

Тому важливо раціонально формувати графік участі спортсменів у змаганнях. Так, автори Гільермо Дуран та ін. розглядають проблему складання розкладів для професійних баскетбольних ліг в Аргентині та розв'язує її за допомогою методів математичного програмування. До 2013–2014 років використовувалися ручні методи складання розкладів, що призводило до неефективних подорожей команд. Наразі застосовуються сучасні методи для оптимізації розкладів, які дозволяють зменшити відстань подорожей для команд. Результати обчислень демонструють вплив нового формату на економію

командних поїздок [3]. Використовують метаевристичні та математичні методи для складання календарю [4].

Олімпійський спорт передбачає розробку планів підготовки збірної команди головними тренерами разом з національними федераціями. Вони створюють Цільові програми та щорічні зведені плани, які підлягають затвердженню центральним органом виконавчої влади з фізичної культури та спорту. Олімпійський цикл включає головні, етапні та відбірні змагання. Головні змагання, проведені 1-2 рази на рік, спрямовані на досягнення найвищого спортивного результату. Етапні змагання включають тренувальні, контрольні, відбірні підсумкові та інші, що дозволяють контролювати рівень підготовленості спортсменів. Окремий етап відведено на відбір спортсменів для участі в Олімпійських іграх та формування збірної команди. Планування підготовки включає моделювання змагальної діяльності з розробкою календаря спортивних змагань. Критерії відбору спортсменів визначаються згідно принципів і критеріїв МОК і міжнародних спортивних федерацій, включаючи динаміку результатів, психологічну готовність, стабільність досягнень і відсутність травм. Варіанти планування підготовки до змагань розглядаються з метою ефективного формування команди та досягнення успіху в змаганнях [5].

Професійний спорт. Для збільшення зацікавленості глядачів та об'єктивного визначення внеску кожного гравця в успіх команди в Національній Баскетбольній Асоціації (NBA) була розроблена детальна структура компонентів змагальної діяльності, що включає понад 200 складових. Ці компоненти включають такі показники, як кількість набраних очок, результативних передач, підборів м'яча, перехоплень, блок-шотів, часу на майданчику, відсоток попадань, кількість гравців у матчі, кількість перемог та поразок, серед інших. Кожен з цих показників детально аналізується для всіх гравців і команд, що забезпечує об'єктивну оцінку внеску кожного учасника. Деякі з цих параметрів навіть враховуються при укладанні контрактів, де гравцям можуть виплачуватися додаткові винагороди за досягнення певних результатів, наприклад, за велику кількість набраних очок чи часу на майданчику.

З метою підвищення емоційної напруги серед глядачів та залучення уваги потенційних спонсорів та засобів масової інформації, в спортивних змаганнях зростає популярність застосування змішаної системи проведення міжнародних турнірів. Наприклад, команди розподіляються у відповідні «кошики» за рейтинговою системою, а потім змагаються в підгрупах за круговою системою. Переможці або кращі учасники переходять до наступного етапу, де застосовується

система вибування, аж до фінальної зустрічі двох команд. Ці інновації стимулюють захоплення глядачів та підсилюють конкуренцію між учасниками.

Система підготовки в професійному спорті. Звичайно, що в кожній країні склалися свої особливості підготовки спортсменів-професіоналів, які зумовлені історично-культурними цінностями, менталітетом і характером нації, особливостями державного правління, соціально-економічним станом, особливістю ведення бізнесу тощо. Але, аналізуючи інформацію можна виділити спільні характерні риси:

У ігрових видах спорту широко застосовується система багаторівневої підготовки, де кожна команда у вищих дивізіонах має свої дочірні команди різних вікових та кваліфікаційних груп, а також існує система академій. Для ефективної підготовки молодих спортсменів віддано багато уваги шкільній системі, яка активно пропагує спортивну діяльність та організовує широку мережу змагань. Відзначається рання спеціалізація у різних видах спорту, навіть у групових, а також відбувається загальне змолодження учасників багатьох видів спорту. Початок навчання дітей у спортивних групах різних видів спорту відбувається на відносно ранньому віці. Діяльність спортивних клубів різних форм власності активно сприяє розвитку спортивної культури. Університетські команди, особливо у США, є важливими центрами для поглибленого розвитку спортсменів. Тренувальна робота наближається до реальних умов змагальної діяльності, з використанням значного обсягу навантажень протягом тижня. Збільшення загальної кількості занять вибіркової спрямованості, що викликають глибоку мобілізацію відповідних функціональних можливостей організму; зосередження особливої уваги на потужності виконуваної роботи. Збільшення участі у змаганнях, включаючи комерційні заходи, сприяє активному розвитку спорту. Надійне забезпечення медичною та рекреаційною підтримкою під час тренувань та змагань дозволяє оперативно оцінювати стан здоров'я спортсменів.

Впровадження передових наукових знань у спортивну підготовку дозволяє краще розуміти фізіологію спортсменів та вплив зовнішнього середовища на їхню діяльність. Розширення використання фізіотерапевтичних методів, таких як електростимуляція м'язів, та психологічного впливу сприяє підвищенню результативності тренувань. Застосування технічних засобів, таких як спеціальні тренажери та барокамери, дозволяє мобілізувати додаткові резерви організму спортсменів.

Використання методів моделювання та прогнозування, включаючи генетичні дослідження, допомагає зрозуміти перспективи в заняттях спортом та вибрати найефективніший підхід до підготовки.

Високий рівень кваліфікації тренерів та допоміжного персоналу сприяє успішній підготовці спортсменів.

Якість спортивних споруд та інвентарю має велике значення для забезпечення ефективної тренувальної та змагальної діяльності.

Стосовно побудови чотирирічного олімпійського циклу для підготовки висококваліфікованих спортсменів, то він базується на кількох ключових методологічних підходах:

Забезпечення заздалегідь вибірки основних кандидатів, які будуть піддаватися інтенсивній підготовці для майбутніх Олімпійських ігор. Відбір враховує не лише поточний рівень їхніх досягнень, але й передбачувані можливості, які визначають їхні шанси на успіх у конкретному виді програми.

Концентрація ресурсів – фінансових, організаційно-управлінських, матеріально-технічних, науково-методичних та медичних – на підготовку спортсменів, які мають реальний потенціал для досягнення олімпійських нагород.

Цільовий підхід, що полягає у визначенні прогнозованого кінцевого результату в обраній спортивній дисципліні на Олімпійських іграх та відповідному формуванні підготовки спортсменів.

Індивідуалізація підготовки, яка враховує генетичні особливості та фізичні якості кожного спортсмена.

Динамічність системи підготовки, що передбачає гнучке планування, оперативну корекцію програм на основі постійного вивчення тенденцій у світовому спорті та змін у правилах, міжнародному календарі змагань і технічному обладнанні.

Стратегія побудови чотирирічних олімпійських циклів враховує індивідуальні особливості кожного спортсмена, його кваліфікацію, вік, стаж, стан здоров'я та інші чинники, що впливають на процес підготовки. Основна особливість побудови підготовки в олімпійському циклі полягає у збільшенні інтенсивності та специфічності тренувань з кожним подальшим роком, а також у постійній адаптації програми до поточних умов та вимог.

Професійна та олімпійська підготовка в спорті мають ряд відмінностей та спільних рис.

Перш за все, професійна підготовка зазвичай спрямована на досягнення успіху на професійному рівні, здебільшого в рамках національних або клубних змагань. У той час, як олімпійська підготовка

спрямована на досягнення високих результатів на міжнародному рівні, зокрема, на Олімпійських іграх.

Підготовка до Олімпійських ігор зазвичай має більш широкий спектр завдань, включаючи як фізичну, так і психологічну підготовку, а також роботу з харчуванням та медичним забезпеченням. У той час як професійна підготовка може бути більш спрямована на підвищення технічних навичок та тактичних здібностей.

Професійна підготовка також може бути більш фокусованою на специфічних аспектах гри, що важливі для професійних ліг або клубів, тоді як олімпійська підготовка зазвичай охоплює більш загальний спектр навичок, необхідних для виступу на міжнародній арені.

Однак, обидва типи підготовки можуть включати в себе високу кваліфікацію тренерського складу, використання новітніх наукових знань та технологій, а також індивідуальний підхід до кожного спортсмена.

Отже, якщо професійна підготовка зазвичай спрямована на досягнення успіху в межах професійної ліги або клубу, то олімпійська підготовка має більш широкий спектр завдань та спрямована на виступ на міжнародній арені, зокрема, на Олімпійських іграх.

Список використаних джерел:

1. Володимир Добринський, Алла Альошина, Жанна Мудрик, Микола Мордик Професійний спорт у сучасному суспільстві: проблеми та перспективи.

2. Линець М. М., Бріскін Ю. А. / львівський державний університет фізичної культури. Курс лекцій з дисципліни «Професійний спорт»

3. Guillermo Durán, Santiago Durán, Javier Marengo, Federico Mascialino, Pablo A. Rey, Scheduling Argentina's professional basketball leagues: A variation on the Travelling Tournament Problem, European Journal of Operational Research, Volume 275, Issue 3, 2019, Pages 1126-1138, ISSN 0377-2217, <https://doi.org/10.1016/j.ejor.2018.12.018>

4. Rishiraj Bhattacharyya, Complexity of the Unconstrained Traveling Tournament Problem, Operations Research Letters, Volume 44, Issue 5, 2016, Pages 649-654, ISSN 0167-6377, <https://doi.org/10.1016/j.orl.2016.07.011>.

5. Наказ від 02.08.2010 р. 2556/167 « Про затвердження Концепції підготовки спортсменів України до XXII зимових Олімпійських ігор 2014 року»

6. Serhii Drachuk / Доцент, кандидат біологічних наук, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.

7. Задорожна О.Р. Побудова підготовки спортсменів в олімпійських циклах. Система підготовки спортсменів у сучасному спорті вищих досягнень.

ЗМІСТ

Секція

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

ПІДСЕКЦІЯ: Здоров'язберігаючі технології та реабілітація у відновленні здоров'я населення

<i>Біла А. А., Бондаренко О. В.</i> Дослідження кореляційних залежностей між віком студентів та значеннями показників ергометра Concept-2....	3
<i>Гетманцев С. В., Медведєва К. В.</i> Сучасні проблеми психологічної реабілітації в Україні.....	9
<i>Жигadlo Г. Б., Мінц М. О.</i> Моральна вихованість студентів засобами фізичного виховання та спорту	19
<i>Іваненко І. М.</i> Відновлення психофізичного стану та нормотонусу окологребцевих м'язів та зв'язок за допомогою метода психофізичної корекції із застосуванням тренажера “Костоправ”	23
<i>Мунтян Л. Я.</i> Реабілітація постраждалих внаслідок військових конфліктів.....	28
<i>Мінц М. О., Димов К. В., Головаченко І. В.</i> Формування зацікавленості студентів до занять фізкультурою і спортом	32
<i>Петренко О. В., Абрамов К. В.</i> Спільні та відмінні чинники в системах підготовки у професійному та олімпійському спорті	36
<i>Сергієнко Ю. М., Конопляник О. В.</i> Ставлення студентів вищого навчального закладу до здорового способу життя	42
<i>Тихомиров А. І.</i> Лікувальна фізична культура та психосоматика	47
<i>Тупсєв Ю. В., Гетманцев С. В.</i> Використання інформаційних технологій в учбово-тренувальному процесі юних борців.....	55
<i>Тупсєв Ю. В., Гетманцев С. В.</i> Формування рухових дій в процесі багаторічної підготовки спортсменів-борців	59
<i>Тупсєв Ю. В., Гетманцев С. В.</i> Методичні підходи до навчання техніки рухових дій у спортивній боротьбі	64

<i>Довгань Н. Ю.</i> Теоретичне обґрунтування моделі оздоровчої рекреації рухової діяльності студентської молоді в умовах військового стану.....	69
<i>Крупорушкін Н. Н., Довгань Н. Ю.</i> Інклюзивне середовище як фактор розвитку формування особистості з психофізичними порушеннями	72

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Редактор *О. Михайлова*. Комп'ютерна верстка *К. Гросу-Грабарчук*
Друк *С. Волинець*. Фальцювально-палітурні роботи *О. Мішалкіна*

Підп. до друку 11.06.2024
Формат 60x84^{1/16}. Папір офсет.
Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.
Ум. друк. арк. 11,2. Обл.-вид. арк. 10,2.
Тираж 10 прим. Зам. 6844.

Видавець та виготовник:
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50–03–32, 8 (0512) 76–55–81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6124 від 05.04.20